

واقعا عجب روزگاری شده... در گذشته پیرمردهای ۷۰ - ۸۰ ساله می‌نشستند و از خاطرات دوران کودکی‌شان می‌گفتند و از بیان این همه تغییر و تحول در طول این ۶۰ - ۷۰ سال همه را انگشت به دهان می‌کردند. در حالی که امروزه جوانان ۳۰ ساله هم می‌توانند خاطرات ۱۰ - ۱۵ سال پیش خود را برای برادران کوچک‌ترشان نقل کنند و با نقل تفاوت تجربیات کودکی خود با کودکان امروز ژست مردان عاقل پا به سن گذاشته را بگیرند و در مقابل حیرت و تعجب مخاطبان خود بگویند: «زندگی ما کجا و زندگی شما کجا؟!»

الحق و الانصاف این قافله پیشرفت علم و تکنولوژی و در نتیجه تغییرات کیفیت و کمیت زندگی‌ها با چنان سرعتی به پیش می‌رود که به قول بچه‌ها هر ده سال یک «ورژن» جدید از سبک و مدل زندگی ارائه می‌شود و گذشته‌های نزدیک تبدیل به خاطراتی دور می‌شوند.

نمونه‌اش همین ابزار آلات دریافت اطلاعات... زمانی مردم برای گرفتن شبکه یک تلویزیون وطن، آن هم در شهرهای بزرگ می‌بایست به مدد آنتن‌های بزرگ پر شاخ و برگ، به تصویری برفکی و لرزان قناعت می‌نمودند و با هر برف و بارانی یا با هر نشستن کلاغ و کبوتری به شاخه‌های لرزان آنتن، پدر خانه عازم پشت بام می‌شد و گوش به فریادهای اهل خانه بدهد که «خوب نیست، خوب نیست، خوبه خوبه!!!!»

اما امروزه می‌توان صدها و بلکه هزاران شبکه تلویزیونی و ماهواره‌ای را از طریق شبکه‌های اینترنتی و کابلی و... گرفت و یا با یک آنتن ماهواره کوچک در کنار پنجره اتاق از جزئیات کائنات سر درآورد و مواقع طبقه هفتم آسمان و طبقه هشتم زمین را با کیفیت دیجیتال مشاهده نمود...

به هر حال روزگار، عجیب روزگاری است و به مدد این ابزارها، خیلی کارها می‌توان انجام داد. فقط می‌ماند یک مشکل کوچک که آیا انسان هر کاری از دستش برمی‌آید را بی‌دغدغه و تشویش می‌تواند انجام دهد یا باید کلاه خود را قاضی کند و نگاهی هم به آسمان ببیند و ببیند - به قول فوتبالیست‌های منشوری یا معرفی شده به کمیته انضباطی - «آن بالایی» چه فرمایشی دارد.

پرونده ویژه

دروازه‌های باسوی حنم!

روح‌الله حبیبیان

آنتن ماهواره، حرف‌ها و حدیث‌ها

داستان آنتن‌های ماهواره و دیدن برنامه‌های شبکه‌های ماهواره‌ای، چیزی مثل همه ابزارهای تکنولوژی و وسایل رفاه در زندگی بشر است که در نگاه باز اسلام مترقی هیچ مشکل اولیه در آن وجود ندارد. اما مشکل از زمانی آغاز می‌شود که مشاهده می‌کنیم این ابزار نه در خدمت سعادت بشر، بلکه در مسیر انحراف و گمراهی او به کار می‌آید و همانند نماینده تام‌الاختیار شیطان در یک خانه، همه اعضاء خانواده را به سمت آلودگی‌های گوناگون فکری و اخلاقی و رفتاری می‌کشاند. این جاست که دیگر به آنتن ماهواره نمی‌توان به عنوان یک ابزار ساده تکنولوژیک نگاه کرد.

به عبارت روشن‌تر استفاده از این قبیل ابزارها چیزی مثل استفاده از اسلحه سرد و گرم به شکل شخصی است و مسلماً اگر هر انسانی به همراه خود یک اسلحه داشته باشد، هم مایه آرامش او خواهد بود و هم در خطرات احتمالی زمینه نجات جان و مال و آبروی او را فراهم خواهد کرد. در نتیجه این وسیله بسیار مفید است.

اما در عین حال استفاده همه افراد از این ابزار در جامعه می‌تواند زمینه مفاسد و مشکلات بسیاری حتی برای خود صاحبان اسلحه به دنبال داشته باشد. در نتیجه به حکم عقل و اندیشه حمل و نگهداری از سلاح در اکثر جوامع بشری نوعی جرم بزرگ محسوب شده و با آن برخورد جدی می‌شود.

از طرف دیگر عده‌ای معتقدند که نمی‌توان استفاده و بهره‌برداری‌های مفید برخی ابزارها نظیر آنتن‌های ماهواره را نادیده گرفت و به‌خاطر خطرات احتمالی از منافع و آثار مثبت این وسیله چشم پوشید و به طور مطلق آن را نفی کرد.

اینجاست که درگیر و دار این حرف و حدیث‌ها باید دید نظر کارشناسان مربوطه چیست و از نظر عالمان دینی استفاده از این ابزار چه حکمی دارد.

اندر مضرات قانون؟!

نکته اول که لازم است به آن توجه شود همان داستان همیشگی مشکلات قانونی در حکومت مشروع دینی است. یعنی ممکن است در مورد یک موضوع معین منع مستقیم شرعی وجود نداشته باشد، اما از آن‌جا که قانون کشور که قانون مورد تأیید حکومت دینی است از آن موضوع نهی کرده انجام آن عمل ممنوع می‌شود. به عنوان مثال ممکن است شما از دسته رانندگانی باشید که وقت برایشان از طلا هم با ارزش‌تر است و در

رانندگی با همه نوع سبقت‌های غیر مجاز و حرکات نمایشی زودتر به مقصد می‌رسند تا بنشینند و با خیال راحت تخمه بشکنند و از پنج دقیقه زودتر رسیدن لذت ببرند! در هر حال تخلفات رانندگی اگر موجب ضرر برای خود یا دیگران نباشد به خودی خود حرام نیست اما چون خلاف قوانین حکومت اسلامی است طبق نظر فقهای که زیر پا نهادن قوانین حکومت اسلامی را جایز نمی‌دانند، جایز نخواهد بود. به هر حال این هم از مضرات تشکیل حکومت مشروع اسلامی است!! داستان آنتن ماهواره هم از همین قبیل است. زیرا براساس قانون مصوب سال ۱۳۷۳ ورود، توزیع و استفاده از تجهیزات دریافت از ماهواره جز در مواردی که قانون تأکید کرده (در مورد مراکز خاص) ممنوع است و به همین خاطر در استفتائات برخی از مراجع هم تأکید می‌شود به دلیل ممنوعیت قانونی استفاده از این آنتن‌ها، بهره‌برداری از آن‌ها جایز نیست.

آلات مشترک

اما جدای از این منع قانونی از نگاه شریعت، استفاده از آنتن‌های ماهواره چه حکمی دارد؟ یعنی اگر روزی به کشور دیگری سفر کردیم، می‌توانیم از آن استفاده کنیم یا خیر؟! یا در کشور ما در مراکز مجاز (از نظر قانون) استفاده از آن مشروع است یا خیر؟ طبق نظر برخی از مراجع مانند مقام معظم رهبری آنتن‌های ماهواره از آن‌جا که تنها وسیله‌ای برای دریافت امواج تلویزیونی هستند و برنامه‌های تلویزیونی هم مخلوطی از برنامه‌های حلال و حرام هستند، پس این آنتن‌ها به خودی خود حکم آلات مشترک را دارند. یعنی ابزاری که هم می‌توان از آن‌ها استفاده مشروع برد و هم نامشروع. مانند برخی از ابزار موسیقی که هم در استفاده‌های الهوی و غنایی کاربرد دارند و هم در موسیقی‌های مجاز و یا ابزار بازی‌های معمولی که هم می‌تواند مورد استفاده صحیح و مفید واقع شود و هم با آن‌ها قمار می‌شود. در نتیجه خرید و فروش و نگهداری از این ابزار برای استفاده در کارهای حلال، حلال خواهد بود و در کارهای حرام، حرام است.

در استفتائات مقام معظم رهبری در همین رابطه آمده است: «چون این وسیله برای کسی که آن را در اختیار دارد زمینه دریافت برنامه‌های حرام را کاملاً فراهم می‌کند و گاهی نگهداری آن مفاسد دیگری را نیز در بردارد، خرید و نگهداری آن جایز نیست. مگر برای کسی که به خودش مطمئن است که استفاده از (برنامه‌های حرام) نمی‌کند و بر تهیه و نگهداری آن در

خانه‌اش مفسده‌ای هم مترتب نمی‌شود. لکن اگر قانونی در این مورد وجود داشته باشد باید مراعات گردد.»*

ح مثل حرام!!

اما مصادیق استفاده حرام از ماهواره چیست؟ به طور طبیعی چون استفاده از آنتن‌های ماهواره برای دیدن شبکه‌های مختلف تلویزیونی است باید حکم مربوطه را در احکام نگاه جستجو نمود. در شماره‌های قبل به طور مختصر به این مسأله پرداختیم و اکنون هم در حد اشاره، برخی از مصادیق برنامه‌های حرام را تذکر می‌دهیم.

به طور کلی نگاه کردن به برنامه‌هایی که در زمره فیلم‌ها و تصاویر مستهجن محسوب می‌شوند به طور کلی حرام هستند و تردیدی در مورد آن‌ها نیست. اما سایر برنامه‌ها اعم از برنامه‌های عادی و خانوادگی و اجتماعی یا فیلم‌ها و سریال‌های معمولی غربی که در دسته فیلم‌های مستهجن تعریف نمی‌شوند، اما در عین حال خالی از صحنه‌های جنسی و یا پوشش‌های نامناسب نیستند هم دارای قاعده خاص خود هستند. یعنی طبق نظر مشهور فقها، اگر نگاه به این تصاویر (حتی تصویر مجری یک برنامه خبری) از روی لذت جنسی باشد و یا ترس اقتادن در گناه و فساد به دنبال داشته باشد حرام است.

خطری بسیار شدیدتر

اما حرمت این برنامه‌ها منحصر در همین مورد نیست. بلکه مشکل اصلی بسیاری از شبکه‌های ماهواره‌ای ترویج عقاید و افکار و رفتارهای ناصحیح است که هر یک از این امور می‌تواند عاملی برای حرام بودن تماشای این برنامه‌ها باشد.

بارزترین مورد این برنامه‌ها، فعالیت سایت‌های ضد دینی و ضد شیعی است که تنها تلاش خود را روی ایجاد شک و تردید در باورهای اعتقادی مخاطبان متمرکز کرده‌اند و با ایجاد شبهه‌های عالمانه یا عوامانه یا توهین و تمسخر باورهای دینی، به زدودن باورها و سست کردن عقیده افراد مشغول‌اند که متأسفانه به خاطر سطحی بودن باورهای اعتقادی بسیاری از مردم و عدم دسترسی آن‌ها به کارشناسان زبده دینی، این تلاش خطرناک در بسیاری از موارد با موفقیت‌هایی هم همراه بوده است.

ناگفته روشن است که آثار سوء و پیامدهای منفی این شبکه‌ها و این برنامه‌ها به مراتب بیش‌تر از فیلم‌های مستهجن است زیرا ریشه و اساس تقوا و خویش‌داری

زمینه سوءظن و طرح تهمت و غیبت بر علیه انسان را فراهم می‌کند که باید از آن پرهیز کرد، چون در روایات به ما توصیه شده «خود را از موضع تهمت دور نگه دارید» یعنی به گونه‌ای رفتار نمایید که متهم به خطا یا گناهی شوید.

تا گاو ماهی!

حال که تکلیف خود ماهواره و استفاده از آن روشن شد، تکلیف بند و بیل و مسائل مرتبط با آن هم روشن می‌شود. یعنی اگر این آنتن برای استفاده حرام تهیه شود پس پولی که بابت آن پرداخت شده برای کار حرامی به کار رفته در نتیجه فروشنده مالک این پول نخواهد بود و کمک برای نصب و راهاندازی یا تعمیر

و تعویض قطعات آن هم حرام خواهد بود. به علاوه فرد خریدار یا کسی که بابت این نصب و تعمیر پول می‌دهد باید پول این هزینه‌های حرام را هم در خمس سالیانه محاسبه کند. زیرا پولی که صرف کار حرام می‌شود در خرج و هزینه سال به حساب نمی‌آید.

خلاصه اگر اصل کار خراب شد به قول قدما تا «گاو ماهی» این خرابی پیش می‌رود. به علاوه گناه هر کسی که بواسطه این آنتن مبتلا به نگاه حرام شود یا در عقاید و باورهایش انحراف ایجاد شود، علاوه بر خودش بر باعث و بانی هم نوشته خواهد شد.

خلاصه کلام این که باید دندان لق هوس را کشید و دور این مسائل رفت که آخر و عاقبت خوشی ندارد و این دایره‌های زنگ زده بر پشت خانه‌ها، اغلب دروازه جهنم برای اهل خانه خواهند بود و باید از آن‌ها پرهیز کرد.

این جاست که خداوند می‌فرماید از «گام‌های شیطان پیروی نکنید» یعنی طوری حرکت نکنید که در نهایت به انحراف و آلودگی مبتلا شوید. در نتیجه خریدن LCD یا LED که انسان را قلقلک بدهد «مگه می‌شه آدم LCD داشته باشد بدون آنتن ماهواره؟؟» بهتر است از همان اول اتفاق نیفتد و همان تلویزیون حبابی قدیمی خودمان که شبکه‌های داخلی را می‌گیرد هزار مرتبه می‌ارزد به کیفیت تصویر آینه‌ای که هزار جور خطر و آلودگی را به دنبال دارد.

* استفتائات مقام معظم رهبری، س ۱۲۱۲.

همه آن‌چه از تریبون‌های رسمی نظام گفته می‌شود. و سوم آن که حتی اگر بر فرض خود ما نسبت به تصاویر و صحنه‌های آزاد برنامه‌های ماهواره یا حملات ضد دینی این برنامه‌ها و یا هجمه‌های رسانه‌ای آن‌ها به نظام و انقلاب از گناه و خطا و انحراف مصون باشیم، آیا فکر اطرافیان و دیگر اعضا خانواده که در همه ساعات روز حتی وقتی ما در منزل نیستیم دسترسی به این برنامه‌ها دارند را کرده‌ایم؟؟

آیا آن‌ها هم از این خطرات ایمن هستند و آیا گناه و انحراف و تحریک آن‌ها دامن‌گیر مسبب این آلودگی‌ها نخواهد شد؟

با توجه به آن‌چه گفته شد تکلیف دیدن برنامه‌های

افراد را هدف قرار داده است. در نتیجه مشاهده این برنامه‌ها برای بسیاری از افراد که قدرت تحلیل و بررسی و حلاجی صحیح مطالب را ندارند، همانند تهیه «کتب ضاله» است که همه فقها آن را حرام می‌دانند. مگر برای کارشناسان زبده‌ای که توانایی پاسخگویی و مقابله با آن را دارند.

پس تماشای این برنامه‌ها هر چند به نام تفسیر قرآن یا بحث دینی ارائه می‌شود، اما برای بسیاری از افراد می‌تواند مصداق کار حرام باشد. البته نباید فراموش کرد این امر با آزاداندیشی و آزادی عقیده و ضرورت تحقیق در شناخت اصول دین منافاتی ندارد، بلکه اسلام اجازه و حتی دستور تحقیق و بررسی عالمانه در خصوص حقیقت دین و همه عقاید بنیادین را به ما داده است،

اما این تحقیق و بررسی همه راه کار و شیوه منطقی خاص خود را دارد نه مشاهده برنامه‌های مذکور که همانند آلوده کردن خود به ویروس‌های ناشناخته برای یافتن راه مقابله و درمان آن‌هاست.

هزار نکته باریک‌تر از فیبر نوری!!

در کنار همه آن‌چه ذکر شد توجه به چند نکته دقیق ضروری است. اول آن که نباید خود را گول بزنیم که «من که نمی‌خوام فیلم سکس ببینم» یا «من فقط برای تقویت زبان، کانال‌های خبری رو می‌بینم» و...

تجربه نشان داده که اولاً آدم‌ها شناگرهای خوبی هستند و مشکل

آن است که آب پیدا نمی‌کنند و اگر با بدهد کارهایی می‌کنند که خودشان هم باورشان نمی‌شود. در نتیجه دیده شده یک آدم به اصطلاح مؤمن و علیه‌السلام (!) با همین بی‌احتیاطی‌ها تبدیل به مشتری پر و پا قرص برنامه‌های آلوده و پر از زشتی و پلیدی می‌شود و علی‌رغم ناراحتی درونی، نمی‌تواند از این گناهان فاصله بگیرد و به اصطلاح معتاد می‌شود.

دوم آن که دریافت اطلاعات آزاد و شنیدن صدای مخالفین همواره به معنی رسیدن به دیدی منصفانه و باز نیست و کمتر دیده شده کسی با تماشای برنامه‌های خبری شبکه‌های غربی و تحلیل‌ها و بررسی‌های مغرضانه و حساب شده آن‌ها، به ثبات اندیشه و نگرشی درست و صحیح برسد و معمولاً نتیجه این کار، یا باور همه ادعاهای مخالفان نظام و انقلاب و بدبینی نسبت به مسئولین و بزرگان نظام است و یا تردید و شک در

